

IŠORĖS SIENŲ VALDYMAS

ES sienų valdymo politika turėjo prisitaikyti prie didelių pokyčių, pavyzdžiui, kaip niekada anksčiau išaugusio pabėgėlių ir neteisėtų migrantų skaičiaus ir dėl to, kad nuo 2015 m. vidurio išryškėjo ES išorės sienų ir migracijos politikos trūkumai. Uždaviniai, susiję su padidėjusiais mišriais migracijos į ES srautais, taip pat su paaštrėjusiomis saugumo problemomis, paskatino naują veiklos etapą ES išorės sienų apsaugos srityje, kuris turi įtakos ir ES vidaus sienoms.

TEISINIS PAGRINDAS

Europos Sąjungos sutarties (ES sutarties) 3 straipsnio 2 dalis.

Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 67 ir 77 straipsniai.

TIKSLAI

Šengeno erdvei – bendrai teritorijai, kurioje nevykdomas patikrinimas prie vidaus sienų, taip pat reikia bendros išorės sienų valdymo politikos. ES sutarties 3 straipsnio 2 dalyje raginama taikyti „atitinkamas išorės sienų kontrolės [...] priemonės“. Todėl ES siekia nustatyti bendruosius savo išorės sienų kontrolės standartus ir laipsniškai įdiegti integruotą jų valdymo sistemą.

LAIMĖJIMAI

Pirmasis žingsnis siekiant bendros išorės sienų valdymo politikos žengtas 1985 m. birželio 14 d., kai penkios iš tuo metu buvusių dešimties Europos ekonominės bendrijos valstybių narių netoli Liuksemburgo pasienio miesto Šengeno pasirašė Šengeno susitarimą, kurį po penkerių metų papildė Konvencija dėl Šengeno susitarimo įgyvendinimo^[1]. Šengeno erdvę – Šengeno *acquis* (jo susitarimai ir taisyklės gerai žinomi) sukurtą teritoriją be sienų – šiuo metu sudaro 26 Europos šalys^[2].

A. Šengeno išorės sienų *acquis*

Dabartinis Šengeno išorės sienų *acquis* grindžiamas pradiniu *acquis*, kuris Amsterdamo sutartimi (1.1.3) įtrauktas į ES teisės sistemą. Pagal jo taisykles parengta įvairių priemonių, kurias galima apytikriai suskirstyti į penkias sritis:

[1]Šengeno *acquis*: 1990 m. birželio 19 d. Konvencija dėl Šengeno susitarimo, 1985 m. birželio 14 d. sudaryto tarp Benilukso ekonominės sąjungos valstybių, Vokietijos Federacinės Respublikos ir Prancūzijos Respublikos Vyriausybių dėl laipsniško jų bendrų sienų kontrolės panaikinimo, įgyvendinimo (OL L 239, 2000 9 22, p. 19).

[2]Šioms šalims nepriklauso Jungtinė Karalystė, Airija, Kroatija, Bulgarija ir Rumunija. Tačiau Šengeno erdvei priklauso trys ne ES valstybės narės: Šveicarija, Norvegija ir Lichtenšteinas.

1. Šengeno sienų kodeksas[3] yra pagrindinis išorės sienų valdymo ramstis. Jame nustatytos išorės sienų kirtimo taisyklės ir sąlygos, reglamentuojančios laikiną vidaus sienų kontrolės atnaujinimą. Juo valstybės narės įpareigojamos atitinkamose duomenų bazėse sistemingai tikrinti visus asmenis, įskaitant asmenis, kurie turi laisvo judėjimo teisę pagal ES teisę (t. y. ES piliečius ir jų šeimos narius, kurie nėra ES piliečiai), kai jie kerta išorės sienas. Be kitų patikrinimams naudojamų duomenų bazių, naudojama Šengeno informacinė sistema (SIS) ir Interpolo pavogtų ir pamestų kelionės dokumentų (SLTD) duomenų bazė. Šie įpareigojimai taikomi prie visų išorės sienų (oro, jūrų ir sausumos) tiek atvykstant, tiek išvykstant.

2. Šengeno informacinė sistema (SIS)

SIS – keitimosi informacija sistema ir duomenų bazė, padedanti užtikrinti tarptautinį saugumą Šengeno erdvėje, kurioje nevykdoma vidaus sienų kontrolė. Tai plačiausiai ES naudojama veiksminga IT sistema laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje (4.2.1.). Visos ES institucijos naudoja sistemą SIS norėdamos įvesti perspėjimus apie ieškomus arba dingusius žmones ir daiktus arba sužinoti, ar jų esama. Į sistemą įvesta daugiau kaip 80 mln. perspėjimų; 2017 m. valdžios institucijos paiešką joje vykdė daugiau nei 5 mlrd. kartų, buvo nustatyta daugiau nei 240 000 atitikčių, susijusių su kitų šalių paskelbtais perspėjimais. Pastaruoju metu sistema SIS buvo sustiprinta priėmus atnaujintas taisykles, kuriomis bus sprendžiamas galimų sistemos trūkumų klausimas ir padaryti keli esminiai įvedamų perspėjimų rūšių pakeitimai.

Paskutinį kartą sistema SIS reformuota 2018 m. ir dabar jos taikymo sritis yra apibrėžta trijuose teisės aktuose, t. y. trijuose atskiruose reglamentuose (jais pakeičiama sistema SIS II):

- Policijos ir teismų bendradarbiavimas baudžiamosiose bylose^[4]
- Patikrinimai kertant sieną^[5];
- Neteisėtai esančių trečiųjų šalių piliečių grąžinimas^[6].

Šiuose trijuose reglamentuose ne tik numatoma galimybė naudoti delnų atspaudų, pirštų atspaudų, veido atvaizdų duomenis ir dingusių asmenų DNR, kad būtų galima patvirtinti jų tapatybę, bet ir sukurtos papildomos perspėjimų sistemoje kategorijos, pvz., perspėjimai dėl nežinomų įtariamųjų arba ieškomų asmenų, prevenciniai perspėjimai dėl vaikų, kurie gali būti pagrobti vieno iš tėvų, perspėjimai dėl grąžinimo, perspėjimai, susiję su sprendimais grąžinti neteisėtai šalyje būnančius trečiųjų šalių piliečius.

[4]2018 m. lapkričio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos [reglamentas \(ES\) 2018/1862](#) dėl Šengeno informacinės sistemos (SIS) sukūrimo, eksploatavimo ir naudojimo bendradarbiavimui baudžiamosiose bylose, kuriuo iš dalies keičiamas ir panaikinamas Tarybos sprendimas 2007/533/TVR ir panaikinamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1986/2006 ir Komisijos sprendimas 2010/261/ES (OL L 312, 2018 12 7, p. 56).

[5]2018 m. lapkričio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos [reglamentas \(ES\) 2018/1861](#) dėl Šengeno informacinės sistemos (SIS) sukūrimo, eksploatavimo ir naudojimo patikrinimams kertant sieną, kuriuo iš dalies keičiama Konvencija dėl Šengeno susitarimo įgyvendinimo ir iš dalies keičiamas bei panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 1987/2006 (OL L 312, 2018 12 7, p. 14).

[6]2018 m. lapkričio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos [reglamentas \(ES\) 2018/1860](#) dėl Šengeno informacinės sistemos naudojimo neteisėtai esančių trečiųjų šalių piliečių grąžinimui (OL L 312, 2018 12 7, p. 1).

3. Vidaus saugumo fondas (VSF): sienos ir vizos

Ne visos valstybės narės turi išorės sienas, todėl ne visas jas vienodai veikia eismo per sieną srutai. Todėl ES skiria lėšų siekdama kompensuoti kai kurias valstybių narių, kurių sienos yra ir ES išorės sienos, išlaidas. Septynerių metų 2014–2020 m. finansinio programavimo laikotarpiui nustatytas naštos pasidalijimo mechanizmas, kuriam skirta suma iš viso siekia 3,8 mlrd. EUR. Pagrindinis VSF tikslas – padėti užtikrinti aukštą saugumo lygį Sąjungoje, kartu palengvinant teisėtą keliavimą. Pagal šį fondą įgyvendinamose programose dalyvaujantys naudos gavėjai gali būti valstybės ir federalinės valdžios institucijos, vietos viešosios įstaigos, nevyriausybines organizacijos, humanitarinės organizacijos, privačios ir viešosios teisės bendrovės, taip pat švietimo ir mokslinių tyrimų organizacijos.

4. Atvykimo ir išvykimo sistema (AIS)

Atvykimo ir išvykimo sistema (AIS)^[7] – tai informacinė sistema, kuria spartinami ir sustiprinami ne ES piliečių, vykstančių į ES, patikrinimai kertant sieną. Taikant atvykimo ir išvykimo sistemą, pasų antspaudavimas rankiniu būdu pasienyje pakeičiamas elektronine registracija duomenų bazėje.

Pagrindiniai AIS tikslai yra:

- sumažinti patikrinimų kertant sienas laiką ir pagerinti patikrinimų kertant sienas kokybę automatiškai apskaičiuojant kiekvieno keliautojo leidžiamo buvimo trukmę;
- užtikrinti sistemingą ir patikimą užsibuvusių asmenų tapatybės nustatymą;
- stiprinti vidaus saugumą ir padėti kovoti su terorizmu suteikiant galimybę teisėsaugos institucijoms susipažinti su keliavimo istorijos įrašais.

Prieiga prie AIS suteikiama nacionalinėms teisėsaugos institucijoms ir Europolui, bet ne prieglobsčio institucijoms. Numatoma galimybė perduoti duomenis teisėsaugos ar gražinimo tikslais trečiosioms šalims ir ES nepriklausančioms ES valstybėms narėms, tačiau tai galima padaryti laikantis tam tikrų sąlygų. Į AIS bus įrašomi keliautojų duomenys (vardas, pavardė, kelionės dokumento rūšis, pirštų atspaudai, atvaizdas ir atvykimo bei išvykimo data ir vieta), kai jie kirs Šengeno išorės sieną. Sistema bus naudojama visiems ne ES piliečiams, t. y. ir tiems, kuriems reikia vizos, ir tiems, kuriems vizos reikalavimas netaikomas. Ja taip pat naudosis konsulinės ir sienos apsaugos institucijos.

5. Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūra (FRONTEX)

Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgos (EBCG) – tai Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūra (EBCGA / FRONTEX) ir nacionalinės institucijos kartu^[8].

[7]2017 m. lapkričio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/2226, kuriuo sukuriama atvykimo ir išvykimo sistema, kurioje registruojami trečiųjų šalių piliečių, kertančių valstybių narių išorės sienas, atvykimo ir išvykimo bei atsisakymo leisti jiems atvykti duomenys, nustatomos priegigos prie AIS teisėsaugos tikslais sąlygos ir iš dalies keičiama Konvencija dėl Šengeno susitarimo įgyvendinimo ir reglamentai (EB) Nr. 767/2008 ir (ES) Nr. 1077/2011 (OL L 327, 2017 12 9, p. 20).

[8]2016 m. rugsėjo 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/1624 dėl Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgų, kuriuo iš dalies keičiamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/399 ir panaikinami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (EB) Nr. 863/2007, Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2007/2004 ir Tarybos sprendimas 2005/267/EB (OL L 251, 2016 9 16, p. 1).

EBCG pradėjo veikti 2016 m. spalio mėn. Ši [decentralizuota agentūra](#) stebi ES išorės sienas ir su valstybėmis narėmis nustato ir šalina visas galimas grėsmes ES išorės sienų saugumui. Keletą metų iki 2015 m. Parlamentas ragino sustiprinti FRONTEX vaidmenį, kad agentūra turėtų daugiau pajėgumų veiksmingiau reaguoti į kintančius migracijos srautus. Pavyzdžiui, savo [2014 m. balandžio 2 d. rezoliucijoje dėl Stokholmo programos laikotarpio vidurio peržiūros](#)^[9] Parlamentas paragino Europos sienų apsaugos pajėgas saugoti Šengeno sienas. 2015 m. spalio mėn. išvadose Europos Vadovų Taryba taip pat pareiškė remianti „laipsnišką integruotos išorės sienų valdymo sistemos sukūrimą“. Parlamentas primygtinai reikalavo, kad naujais Agentūros įgaliojimais imtis veiksmų būtų galima pasinaudoti valstybių narių sprendimu Taryboje, o ne Komisijos sprendimu, kaip buvo siūlyta iš pradžių. Reglamentu išplečiama EBCGA / FRONTEX veiklos sritis, kad ji apimtų didesnę paramą valstybėms narėms migracijos valdymo, kovos su tarpvalstybiniu nusikalstamumu bei paieškos ir gelbėjimo operacijų srityse. Jame numatytas didesnis FRONTEX vaidmuo grąžinant migrantus į jų kilmės šalis, veikiant remiantis nacionalinių valdžios institucijų priimtais sprendimais. Remdamasi Komisijos pasiūlymu, Taryba gali paprašyti Agentūros imtis veiksmų ir padėti valstybėms narėms išskirtinėmis aplinkybėmis. Taip bus daroma tokiu atveju, kai:

- valstybė narė (per nustatytą laiką) neįgyvendins agentūros valdančiosios tarybos privalomo sprendimo, kuriuo siekiama spręsti jos sienų valdymo pažeidžiamumo problemas, taip pat
- kai atsiras specifinis ir neproporcingai didelis spaudimas prie išorės sienų, dėl kurio kils pavojus Šengeno erdvės veikimui. Jei valstybė narė prieštarauja Tarybos sprendimui dėl pagalbos teikimo, kitos ES šalys gali laikinai atnaujinti vidaus sienų kontrolę.

2018 m. rugsėjo mėn. Komisija pateikė [naują pasiūlymą, kuriuo siekiama sustiprinti Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūrą](#), kuris buvo priimtas 2019 m. lapkričio mėn.^[10] Agentūrai suteikti nauji įgaliojimai, ji turi savo priemonių ir galių veiksmingiau saugoti išorės sienas, vykdyti grąžinimo operacijas ir bendradarbiauti su ES nepriklausančiomis šalimis.

Svarbiausias pokytis stiprinant Agentūrą – numatoma suformuoti [vykdomuosius įgaliojimus turinčias 10 000 sienos apsaugos pareigūnų nuolatines pajėgas](#), kurios bet kuriuo metu padės valstybėms narėms. Agentūra taip pat turės daugiau įgaliojimų vykdyti grąžinimą ir glaudžiau bendradarbiaus su ES nepriklausančiomis šalimis, įskaitant šalis, kurios nėra tiesioginės ES kaimynės. Naujas nuolatines Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgas bus galima dislokuoti, kai jos pradės visapusiškai veikti 2021 m. ir 2024 m. jų pilnas pajėgas sudarys 10 000 apsaugos pareigūnų.

[9] [2014 m. balandžio 2 d. Europos Parlamento rezoliucijos dėl Stokholmo programos laikotarpio vidurio peržiūros](#) 74 dalis (OL C 408, 2017 11 30, p. 8.)

[10] 2019 m. lapkričio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos Reglamentas [\(ES\) Nr. 2019/1896](#) dėl Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgų, kuriuo panaikinami reglamentai (ES) Nr. 1052/2013 ir (ES) 2016/1624 (OL L 295, 2019 11 14, p. 1).

B. ES išorės sienų valdymo pokyčiai

1. Pokyčiai paspartėjo dėl to, kad pastaraisiais metais Viduržemio jūroje žuvo daug žmonių, ir dėl to, kad 2015 m. rugsėjo mėn. prasidėjo didžiulis pabėgėlių ir migrantų antplūdis.

Prieš pabėgėlių krizę tik trys šalys ėmėsi statyti tvoras prie išorės sienų siekdamos neleisti migrantams ir pabėgėliams patekti į jų teritorijas: Ispanija (statybų darbai baigti 2005 m. ir vėl vykdyti 2009 m.), Graikija (darbai baigti 2012 m.) ir Bulgarija (reaguodama į Graikijos veiksmus darbus baigė 2014 m.). Priešingai, nei nustatyta Šengeno sienų kodekso 14 straipsnio 2 dalyje, kurioje teigiama, kad „atsisakyti leisti atvykti galima tik motyvuotu sprendimu, kuriame nurodomos aiškios atsisakymo priežastys“, **vis daugiau valstybių narių palaipsniui pradėjo pasienyje statyti sienas arba tvoras**, siekdamos neleisti be jokių išimčių migrantams ir prieglobsčio prašytojams patekti į jų nacionalines teritorijas. Be to, nesant aiškių ES taisyklių dėl tvorų statymo prie Šengeno erdvės išorės sienų, valstybės narės taip pat stato kliūtis prie sienų su trečiosiomis šalimis (be kita ko, prie sienų su Maroku ir Rusija), įskaitant pasirengimo narystei šalis kandidates (Šiaurės Makedonijos Respublika, Serbija ir Turkija) bei vieną šalį, kuri rengiasi prisijungti prie Šengeno erdvės, – Kroatiją. Tvorų buvo pastatyta ir Šengeno erdvėje, pvz., tvora tarp Austrijos ir Slovėnijos, o Ispanijos Meliljoje taikoma praktika nagrinėjo Europos Žmogaus Teisių Teismas Strasbūre.

2. 2018 m. rugsėjo mėn. sukurta Europos kelionių informacijos ir leidimų sistema (ETIAS).

Taikant šią naują centralizuotą informacinę sistemą siekiama rinkti informaciją apie ne ES piliečius, kuriems nereikia vizos atvykti į Šengeno erdvę, ir nustatyti galimą saugumo ar neteisėtos migracijos riziką. Duomenų bazėje bus iš anksto atliekami keliautojų, kuriems netaikomas reikalavimas turėti vizą, patikrinimai ir jiems kelionės leidimas nebus suteikiamas, jei jie bus laikomi riziką keliančiais asmenimis. Duomenų bazė bus panaši į jau taikomas sistemas, pvz., JAV (ESTA), Kanadoje ir Australijoje.

Keletas ETIAS teikiamų privalumų: mažesnis vėlavimas prie sienos, didesnis vidaus saugumas, geresnė neteisėtos imigracijos prevencija ir mažiau pavojų visuomenės sveikatai. Nors taikant sistemą bus atliekami išankstiniai patikrinimai, galutinį sprendimą dėl to, ar leisti atvykti, ar neleisti, net ir tais atvejais, kai asmuo turi galiojantį kelionės leidimą, priims nacionaliniai sienos apsaugos pareigūnai, vykdantys sienų kontrolę pagal Šengeno sienų kodekso taisykles. Pagrindinės trys ETIAS funkcijos:

- tikrinti trečiųjų šalių piliečių, kuriems netaikomas vizos reikalavimas, internetu pateiktą informaciją prieš kelionę į ES;
- tvarkyti prašymus tikrinant juose pateikiamą informaciją su duomenimis kitose ES informacinėse sistemose (pvz., SIS, VIS, Europolo duomenų bazė, Interpolo duomenų bazė, AIS ir EURODAC – Europos prieglobsčio daktiloskopinių duomenų bazė, kurioje galima palyginti pirštų atspaudų duomenis);
- išduoti kelionės leidimus tais atvejais, kai nenustatoma atitiktis ar elementas, dėl kurio reikia papildomos analizės.

Kelionės leidimai turėtų būti išduodami per keletą minučių. Už prašymą bus taikomas 7 eurų kelionės leidimo mokestis. 2017 m. birželio mėn. Taryba nusprendė pasiūlymą padalyti į du atskirus teisės aktus^[11], nes pasiūlymo (Šengeno) teisinis pagrindas negalėjo apimti Europolo reglamento pakeitimų. ETIAS sistemą sukurs agentūra „eu-LISA“, ji pradės veikti 2021 m.

3. Agentūra „eu-LISA“

2011 m. įsteigta agentūra „eu-LISA“ atsakinga už šių trijų centralizuotų ES informacinių sistemų operacijų valdymą: SIS, VIS ir EURODAC^[12]. Jos vaidmuo – įgyvendinti naują IT struktūrą teisingumo ir vidaus reikalų srityje. 2019 m. lapkričio mėn. buvo peržiūrėti „eu-LISA“ įgaliojimai^[13] ir toliau plėtojami agentūros pajėgumai prisidėti prie sienų valdymo, teisėsaugos institucijų bendradarbiavimo ir migracijos valdymo ES.

4. ES informacinių sistemų sienų srityje sąveikumas

ES kuria didelio masto centralizuotas IT sistemas (SIS, VIS, EURODAC, AIS ir ETIAS), skirtas rinkti, apdoroti informaciją, kuri yra labai svarbi bendradarbiavimui saugumo srityje, taip pat išorės sienų ir migracijos valdymui, ir tokia informacija dalytis. 2017 m. gruodžio mėn. Komisija pasiūlė, kad šios informacijos sistemos būtų sąveikios ES lygmeniu, t. y. būtų galima keistis ir dalytis informacija, kad valdžios institucijos turėtų visą reikalingą informaciją, kada ir kur joms reikia. Sąveikumas – tai informacinių technologijų sistemų galimybė dalytis informacija ir žiniomis, kad būtų išvengta informacijos spragų dėl šių sistemų sudėtingumo ir susiskaidymo^[14].

2019 m. gegužės mėn. priimti reglamentai suteiks galimybę šioms sistemoms papildyti viena kita, padės sudaryti palankesnes sąlygas teisingai nustatyti asmenų tapatybę ir padės kovoti su tapatybės klastojimu. Jais nekeičiamos kiekvienos Europos informacinės sistemos teisiniame pagrinde nustatytos priegios teisės, tačiau nustatomi šie sąveikumo komponentai:

- Europos paieškos portalas, kuris suteiktų galimybę kompetentingoms institucijoms vienu metu vykdyti paiešką keliose ES informacinėse sistemose, naudojant ir biografinius, ir biometrinius duomenis;

[11]2018 m. rugsėjo 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos [reglamentas \(ES\) 2018/1240](#), kuriuo sukuriamas Europos kelionių informacijos ir leidimų sistema (ETIAS) ir iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1077/2011, (ES) Nr. 515/2014, (ES) 2016/399, (ES) 2016/1624 ir (ES) 2017/2226 (OL L 236, 2018 9 19, p. 1) ir 2018 m. rugsėjo 12 d. [Reglamentas \(ES\) 2018/1241](#), kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 2016/794 siekiant sukurti Europos kelionių informacijos ir leidimų sistemą (ETIAS) – Europolo užduotys (OL L 236, 2018 9 19, p. 72).

[12]2018 m. lapkričio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos [reglamentas \(ES\) 2018/1726](#) dėl Europos Sąjungos didelės apimties IT sistemų laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje operacijų valdymo agentūros (eu-LISA), kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 1987/2006 ir Tarybos sprendimas 2007/533/TVR bei panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 1077/2011 (OL L 295, 2018 11 21, p. 99).

[13]2018 m. lapkričio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos [reglamentas \(ES\) 2018/1726](#) dėl Europos Sąjungos didelės apimties IT sistemų laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje operacijų valdymo agentūros (eu-LISA), kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 1987/2006 ir Tarybos sprendimas 2007/533/TVR bei panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 1077/2011 (OL L 295, 2018 11 21, p. 99).

[14]2019 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos [reglamentas \(ES\) 2019/817](#) dėl ES informacinių sistemų sienų ir vizų srityje sąveikumo sistemos sukūrimo, kuriuo iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (EB) Nr. 767/2008, (ES) 2016/399, (ES) 2017/2226, (ES) 2018/1240, (ES) 2018/1726 ir (ES) 2018/1861 bei Tarybos sprendimai 2004/512/EB ir 2008/633/TVR (OL L 135, 2019 5 22, p. 27) ir 2019 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos [reglamentas \(ES\) 2019/818](#) dėl ES informacinių sistemų policijos ir teismo bendradarbiavimo, prieglobsčio ir migracijos srityje sąveikumo sistemos sukūrimo, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) 2018/1726, (ES) 2018/1862 ir (ES) 2019/816 (OL L 135, 2019 5 22, p. 85).

- bendra biometrinių duomenų atitikties nustatymo paslauga, kuri suteiktų galimybę vienu metu atlikti keliose sistemose saugomų biometrinių duomenų (pirštų atspaudų ir veido atvaizdų) paiešką ir palyginimą;
- bendra tapatybės duomenų saugykla, kurioje būtų saugomi trečiųjų šalių piliečių biografiniai ir biometriniai tapatybės duomenys, šiuo metu saugomi keliose skirtingose ES informacinėse sistemose;
- daugybinių tapatybių detektorius, kuris tikrina, ar ieškomi biografiniai tapatybės duomenys nėra įvesti ir kitose sistemose, kad būtų galima nustatyti atvejus, kai su tais pačiais biometriniais duomenimis yra susietos kelios tapatybės.

EUROPOS PARLAMENTO VAIDMUO

Parlamentas yra išreiškęs įvairių nuomonių apie išorės sienų valdymo politikos plėtojimą. Parlamentas iš esmės pritarė atnaujintoms organizacinėms Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūros, taip pat kitų susijusių Sąjungos agentūrų funkcijoms, dažnai ragindamas dar labiau išplėsti jų vaidmenį ES sprendžiant su migracijos krize Viduržemio jūros regione susijusias problemas. Nors Parlamento požiūris į Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgų plėtrą iš esmės yra teigiamas, jo pozicija dėl pažangiai valdomų sienų – kur kas atsargesnė. Reaguodamas į Komisijos 2013 m. pasiūlymą, Parlamentas išreiškė abejonių dėl plataus masto technologijų sistemų kūrimo ir masinio asmens duomenų tvarkymo, kuris numatytas išorės sienų valdymo reikmėms. Be to, numatytos pažangiai valdomų sienų technologijų sąnaudos kartu su abejonėmis dėl naudos Parlamentui kelia didelį susirūpinimą. Savo 2013 m. rugsėjo 12 d. rezoliucijoje dėl antrosios ES vidaus saugumo strategijos įgyvendinimo ataskaitos Parlamentas tvirtina, kad „reikėtų atidžiai išnagrinėti galimybes plėtoti naujas migracijos ir sienų valdymo srities IT sistemas, pvz., pažangiai valdomų sienų iniciatyvas, ypač atsižvelgiant į būtinumo ir proporcingumo principus“. 2015 m. rugsėjo mėn. Parlamentas šia tema pateikė klausimą Komisijai ir Tarybai, į kurį atsakoma žodžiu. Buvo klausama, kokia yra jų pozicija dėl teisėsaugos institucijų galimybės naudotis minėta sistema ir kokia yra jų nuomonė dėl 2014 m. balandžio mėn. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimo dėl Duomenų saugojimo direktyvos svarbos (žr. 4.2.8). Jei nebus greitai pasiekta pažanga dėl siūlomos Reglamento „Dublinas III“^[15] reformos, Parlamentas galėtų įšaldyti vykstančias derybas dėl visų teisingumo ir vidaus reikalų ministerijoms svarbių dokumentų, pavyzdžiui, neseniai pateikto pasiūlymo dėl sąveikumo, sistemos EURODAC persvarstymo ir kitų atitinkamų dokumentų. Jis jau sėkmingai taikė šią strategiją 2012 m. atlikdamas vadinamąjį Šengeno įšaldymą, kai, reaguodamas į Tarybos sprendimą pakeisti Šengeno erdvės valdymo dokumentų rinkinio teisinį pagrindą, nusprendė nutraukti bendradarbiavimą dėl pagrindinių TVR dokumentų, dėl kurių derėtasi. Savo rezoliucijoje dėl metinės Šengeno erdvės veikimo ataskaitos^[16] Parlamentas siekė atkreipti dėmesį į tai, kad, nors ES yra priėmusi

[15]2016 m. gegužės 4 d. [pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento](#), kuriuo išdėstomi valstybės narės, atsakingos už trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės vienoje iš valstybių narių pateikto tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijai ir mechanizmai ([COM\(2016\)0270](#)).

[16]2018 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl metinės Šengeno erdvės veikimo ataskaitos ([Priimti tekstai, P8_TA\(2018\)0228](#)).

daug priemonių savo išorės sienoms stiprinti, įskaitant sienų kontrolę, nebuvo imtasi atitinkamų veiksmų, kad būtų panaikinta vidaus sienų kontrolė.

Parlamentas taip pat primygtinai ragino, kad visi veiksmai šioje srityje būtų vykdomi tinkamai atsižvelgiant į ES sienų ir prieglobsčio *acquis* ir ES pagrindinių teisių chartiją. Todėl Parlamentas jau kurį laiką skatina taikyti patikimas ir sąžiningas procedūras ir nustatyti holistinį ES lygmens požiūrį į migraciją^[17].

Udo Bux
12/2019

[17] [2016 m. balandžio 12 d. Europos Parlamento rezoliucija](#) dėl padėties Viduržemio jūros regione ir poreikio nustatyti holistinį ES požiūrį į migraciją (OL C 58, 2018 2 15, p. 9).

